

Izšla vsak dan razen na delj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravljalni prostori: 2657 S. Lawrence av.
Office of publication: 2657 So. Lawrence ave. Telephone: Lawdale 4635.

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LETO—YEAR XI.

Cena lista je \$3.00

Entered as second-class matter January 23, 1916, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., ponedeljek, 9. decembra (Dec. 9) 1918.

Subscription \$3.00 Yearly

ŠTEV.—NUMBER 287.

Published and distributed under permit (No. 148) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Illinois. By order of the President, A. S. Byrleson, Postmaster General.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

KRVAVI BOJI V BERLINU; 60 MRTVIH.

ITALIJANI IN JUGOSLOVANI ČAKAJO NA WILSONA.

Obe stranki smatrata, da bo ameriški predsednik najboljši razsodnik. Razmerje med Italijo in Jugoslavijo je zelo napeto. Kdaj so Italijani okupirali Ljubljano?

Pariz, 9. dec. — Švicarski listi poročajo o naraščajočih sovražnostih med Italijo in novo jugoslovansko državo. Obe stranki imata zdnje upanje v predsednika Wilsona, ki ga smatrata za najspesobnejšega državnika, da lahko nastopi kot razsodnik. Razmerje med Italijani in Jugoslavo je napeto že več mesecev, toda višek napetosti je prišel, ko so črnogorski ustaši proglasili združitve s Srbijo in zavrgli kralja Nikito, kateri je oče italijanske kraljice. Glavni vzrok konflikta je tekmovanje za kontrolo nad Jadranskim morjem. Dolgo časa je še javna tajnost, da Italija želi pretvoriti Jadransko morje v italijansko jezero. Dejstvo, da so Italijani potopili najboljšo in največjo avstrijsko bojno ladjo "Viribus Unitis" ravno tisti dan, ko so jugoslovanski pomorščaki proglasili mornarico za posest jugoslovanske države, je zelo podpiralo mnenje Jugoslovanov do Italijanov. Neko se pa italijanske vojske okupirale Bečo in Ljubljano. Okupacija teh mest je povzročila naravnost odprt prelom med Italijo in Jugoslavijo.

ANGLIJA ZAHTEVA 40 MILJARD ODŠKODNINE.

Ameriška delegacija bo "izolirana" v Parizu. Anglija, Francija in Italija se drže tajnih pogodb.

London, 8. dec. — Velika Britanija bo zahtevalo osem milijard funtov sterlingov (\$40,000,000,000) odškodnine od Nemčije. Toliko znašajo vojni izdatki Anglije in njenih kolonij in mnenje vlade je, da mora Nemčija rešiti britske davkoplačevalce 400 milijonov funtov letnega davka. "Daily Mail" piše, da Francija zahteva še večjo odškodnino, kajti njeni vojni stroški so veliko večji.

IMPERIALISTIČNI MIR GROZI.

Anglijski mirovni delegatje so Lloyd George, zunanji minister Balfour, zakladniški minister Bonar Law, George Nicoll Barnes, član delavske stranke v vojnem kabinetu, dočim imajo petega delegata še ni znano. Pariz. — Havasova čenikarska agentura javlja, da se je Wilsonov prihod zavlekel za en dan; namesto prihodnjega četrtega pride v petek 13. decembra v Brest. Imena francoskih delegatov še niso znana kakor tudi ne italijanskih. Tudi to mnenja, da mir ne bo podpisan pred začetkom meseca meseca maja 1919.

"Humanite", glasilo francoske socialistične stranke, piše, da so socialisti sklenili prirediti velike manifestacije pri sprejemu Wilsona. V tem oziru so se združile vse delavske organizacije in izvolile skupni odbor, ki je izdelal program in bo aranžiral paradno in druge slavnosti. Mesto Brest, kjer se izkrcal Wilson na suho, ima socialističnega župana in občinski svet, ki je tudi aranžiral slavnostni sprejem.

V Španji se vrši konferenca zaveznikov in nemških komisarjev, ki so sklenili, da Nemčija takoj plača povrne denar, ki ga je vzela iz belgijskih bank in druge belgijske ter francoske vrednostne listine; obenem je Nemčija obljubila izročiti zaveznikom zlato, ki ga je vzela Rusiji, posebno pa 23 milijonov frankov, ki jih je morala plačati sovjetska vlada.

London, 8. dec. — Rusija ne bo zastopana na mirovni konferenci. Balfour je izjavil v soboto, da je težko določiti, katera vlada v Rusiji ima več pritrženec in vsled tega ne bo nobena zastopana. Kljub temu se bo konferenca bavila z ruskim vprašanjem.

Pariz. — Delegacije na mirovni konferenci bodo razdeljene v sledeče štiri kategorije: 1. Sovražne delegacije iz Prusije, Bavarske, Nemške Avstrije, Ogrske, Bolgarske in Turčije. Delegatje teh držav bodo malo govorili; sprejeti bodo morali pogoje, kakršni bodo predloženi. 2. Zastopniki zaveznikov druge vrste in prijateljskih narodov, ki so: Belgija, Grška, Jugoslavija, Rumunija, Portugalska, Čehoslovakija, Japonska in morda Brazilija. Delegatje teh držav bodo pod vodstvom svojih prijateljev med ententnimi velesilami in imeli bodo prednost.

London, 8. dec. — Iz Madrida poročajo, da je grof Romanones prevzel sestavo novega ministristva. Pristasi Romanonesa so izjavili, da je to najbrž zadnji kabinet v španski mornarici. Revolucionarni izbruh so na dnevnem redu in prihodu španski parlament bo nedvomno veliki večini republikani in socialistični.

Stockholm, 8. dec. — Iz Petrograda poročajo, da je boljševiška komisija za pobijanje protirevolucije v Mohilevu obsodila na smrt 14 oseb, med katerimi sta tudi princa Eristov in Svatopluk-Mirski.

DEBATA V SENATU O LIGI NARODOV.

Senator Lewis zagovarja neoboroženo ligo narodov, ki mora sloneti na javnem mnenju.

NASPROTNI SENATORJI.

Washington, D. C. — Senator Lewis iz Illinois je izjavil, da naj bo javno mnenje in ne vojaška sila faktor, s katerim naj ligo narodov izvede svoje razsodbe.

Javno mnenje je prineslo poraz Nemčiji, je rekel senator Lewis, in na javno mnenje se mora svet bodoče ozirati, da ohrani mir. Senator je rekel, da morajo kakšen narod napravi zahteve proti drugemu narodu, in če bo liga znala stvar razložiti, bo večji uspeh, kakor če njene funkcije odpovedo. Za primere je navedel: "Če v Aziji Japonska vzame Kitaj pod svojo pokroviteljstvo, bo prigovarjala Britaniji in Franciji, da zahteva od nas kot zveste zaveznice, da opustimo izključitev Azijcev od državljanstva. In če ti evropski zavezniki odklonijo, postanejo žrtve naravne diskriminacije v trgovini Japonske. Če prebete in dosežejo uspeh pri nas, tedaj bodo od Japonske in njenih zaveznikov zahtevali, da nam zapovedo odpraviti ovire za Evropo v Južni in Centralni Ameriki, takozvano Monroe doktrino."

"Vsi naši prihodnji dnevi so polni nevarnosti, sedanj pa svaril. "Zahtevati moramo neomejeno svobodo na morju. Jaz smatram, da so za Združene države vse odpre, svobodne luke, prosti pristani za nas tako daleč kot za vsak drug narod za svoje ljudstvo, in tako daleč, kot jih odpro Združene države za druge narode. Jaz smatram, da mora biti za nas suški prekop kot za Britanijo, svobodno Sredozemsko morje je kot za Francijo, naobratno pa mi napravimo panamski prekop in Manilo svobodna za druge narode."

Ti deželi povem tole svarilo, je nadaljeval senator Lewis, "da so velike vojne vojevali v prejšnjih časih med sabo oni, ki so bili preje zavezniki, in ki so nastale iz mirovnih pogodb, katere so tako imenovali oni, ki so se nazivali kot zavezniki. "Nisem slep za tak izgled med nami samimi in onimi, ki jih sedaj imenujemo zaveznike. To je radi tega, ker govorim... da se najde metoda, upajoč, da kadar se te stvari razvijajo, da se znižajo posledice tako, da se izognemo vojni."

Odgovarjal je senator Borah, republikanec iz države Idaho. Dejal je, da ima sedaj odkriti osebo, ki bo sledila ligi, da priznava pojde, z njo se slede njenim logičnim zaključkom. Nadaljeval je, da Združene države zase odločajo o svojih stvareh in ne mednarodni tribunal, in prašnje: "Ali ljudstvo v Združenih državah želi, da o njegovih interesih odločata Turčija in Azija in narodi v Evropi, absolutno drugega mnenja v narodnih aspiracijah in idealih, ali pa bodo izvajali politiko ometa njih dežele — in se držali proč od zapletljive evropskih zvez?"

Diskuzija je bila splošna. Ligo narodov so zagovarjali senatorji Lewis iz Illinois, Walsh iz Montane in Williams iz Missisippija. Nasproti ligi narodov so govorili senator Borah iz države Idaho, in senator Reed iz Missourija.

VREME.

Chicago in okolice: V ponedeljek dež. V torek jasno in mrzlo.

AMERIKA JE REŠILA ZAVEZNIKE—PRAVI GEORGE.

Angleški ministrski predsednik je razkril kritični položaj v zadnjem marcu, ko so Nemci drili proti Parizu.

ANGLEŠKE LADJE IN AMERIŠKA ARMADA.

London, 8. dec. — Lloyd George je večeraj na javnem shodu prvič razkril, kako slabo so stali zavezniki v marcu zadnje spomladi, ko so Nemci pričeli ofenzivo na zapadni fronti. Bila je velika kriza, največja kriza za Anglijo in Francijo — in če bi ne bilo Amerike, bi bili Nemci vzeli Pariz in razdvojili ter uničili zaveznike armade.

George je 21. marca poslal telegram Wilsonu, prosil ga, da naj pošlje 120,000 mož mesečno, ako je le mogoče. Wilson je odgovoril: "Pošljite ladje in mi pošljemo armado." Tedaj je Anglija riskirala živila in surov material. Vse njene ladje so bile zaposlene v dovažanju živil, katerih je bilo vedno manj vsled nemške subvantične kampanje; kljub temu je vlada omejila uvoz živil in drugih potrebščin in poslala ladje v Ameriko, da pripeljejo večje število črt, kar se je zgodilo. Angleške ladje so privedle ameriško armado in ta je rešila zaveznike v kritičnem trenutku, ko so nemške čete drle čez Marno proti Parizu.

Henderson napoveduje delavsko zmago v Angliji.

Cardiff, Wales, 8. dec. — Arthur Henderson, delavski voditelj in bivši član vojnega kabineta, je dejal večeraj na tujaknjem volilnem shodu, da prihaja dan delavske zmage v Angliji. "Zarja priložnosti za delavstvo je na obzorju", je rekel Henderson. "Čudeč bi bil, ako ne izide Lloyd George z veliko večino iz volilnega boja, toda delavska stranka bo imela toliko zastopstva pri vladi, da bo morala vlada izvesti delavski program ali pa izginiti s pozorišča. Angleška delavska stranka podpira Wilsonov mir, toda tega miru ne bo brez mir, toda tega miru ne bo brez hudega boja. Že več mesecev sem deloval na to, da pride predsednik Wilson na mirovno konferenco, kajti on je naš največja straža."

Mednarodna vlada za morja in ligo narodov je Wilsonov ideal.

Na parniku "George Washington", 8. dec. — Predsednikovo ladjo je večeraj zadel ljut morski vihar z nalivom dežja, ki še ni ponehal. Parnik pa kljub temu plove z odmerjeno hitrostjo in danes ima doseči Azorske otoke. Wilson je večeraj konferiral s francoskim in italijanskim poslanikom, ki gresta z njim v Evropo, in kolikor je znano, je jima povedal, da bo zahteval mednarodno vlado za ligo narodov. Ta vlada bo imela oblast reševati mednarodne prepire, nadzorovati morskota in v zvezi z eventualnim mednarodnim parlamentom uveljavljati mednarodne zakone.

Predsednik vodi upravne posle v Washingtonu potom brezčnega brzojava. Večeraj je dobil poročilo, da je resigniral Chas. M. Schwab, ravnatelj brodnove korporacije in takoj je odgovoril, da sprejme ostavko.

Lvov je zopet v rokah Ukrajincev.

London, 8. dec. — Ukrajinske čete so ponovno reokupirale Lvov, glavno mesto Galicije in zdaj korakajo proti trdnjavi Przemyśl. Tako javljajo iz Berlina.

SPARTAKOVCI BRANIJO PREDMESTJA S STROJNIMI PUŠKAMI.

V petek je divjala bitka v Berlinu med pristasi Eberta in Liebknechta, ki je tirjala 180 žrtev. Izvrševalni odbor sovjeta v zaporu.

Curich, 9. dec. — Poraženi spartakovci v Berlinu se še niso podali. Predmestje Neukoelln je v njihovi rokah in branijo ga s strojnimi puškami. Večeraj so poročali od tam, da je bitka v petek tirjala 180 žrtev v Berlinu.

London, 9. dec. — Poročevalec "Daily Expressa" poroča iz Berlina, da je v petkovi bitki med spartakovci in pristasi Ebertove vlade obšlo 60 oseb mrtvih.

Z ameriško armado v Nemčiji. 9. dec. — Bataljon ameriških vojakov je večeraj odšel s vlakom iz Trevera v Coblenz. Nemške oblasti v Coblenzu so naprosile Američane, da naj hitro pošljejo vojaštvo in oduvajo mesto pred grozečimi izgredi.

Pariz, 8. dec. — Iz švicarskih virov javljajo, da je bila v petek lokalna revolta v Berlinu, ki je izpadla s porazom spartakovcev (grštastev Liebkechtovye stranke). Revolto so vodili vojak, ki podpirajo Ebertovo vlado. Vsi člani izvrševalnega odbora delavsko-vojaškega sveta so bili aretirani in vrženi v zapor. Vlada je pozneje izjavila, da bodo odborniki izpuščeni.

Med vojniki in delavci obeh strank so se vršili krvavi poulični boji. Šestnajst oseb je bilo ubitih in petnajst ranjenih predno so vojniki okupirali postopje, kjer je glavni stan sovjeta in aretirali izvrševalni odbor. Večeraj so se ponovile demonstracije z orožjem in na trgu pred staro zborniško palačo je bilo nekaj časa ljuto streljanje. Vojaki so zasedli postopje berlinskega vseučilišča.

Kodanj, 8. dec. — Vojaške čete, ki podpirajo Ebertovo vlado, imajo danes Berlin popolnoma pod svojo kontrolo. V petek zvečer so vojniki in pomorščaki demonstrirali pred ministrsko palačo, kjer je nastanjena Ebertova socialistična vlada. Njegov voditelj je v svojem govoru rekel med drugim: "Nemčija je na robu katastrofe. Zahtevamo, da se snide narodna skupščina 20. decembra. Izvrševalni odbor delavsko-vojaškega sveta ne sme več ovirati centralne vlade. Zivela nemška republika in njen prvi predsednik, sodrug Ebert!"

Ebert, ki se je medtem pojavil na balkonu palače, je odgovoril, da uprava republike mora ostati v rokah sedanje vlade. Priporočal pa je, da naj bodo vojniki potrpežljivi, dokler se ne snide kongres delavsko-vojaških svetov, ki zaključijo, kdaj se ima vršiti skupščina.

Pomorščak iz Kiela je nato vprašal Eberta, če je zadovoljen, da ostane prvi predsednik nemške republike. Ebert je odgovoril, da ne sprejme drugače, kot če mu ljudstvo poveri ta mandat. Zatem je bila demonstracija končana.

Zavezniki bodo odpravili nemški sovjet?

Amsterdam, 8. dec. — Berlinska "National Zeitung" je izvedela, da bodo zavezniki zahtevali razpustitev vseh delavsko-vojaških svetov v Nemčiji z grožnjo, da Nemčija drugače ne dobi obljubljenih živil. V Nemčiji se po navlaja govorica, da bodo zavezniki okupirali vso državo. Polki pruske garde, ki so se pred nekaj dnevi povrnila z bojišča, so se podvrgli Ebertovi vladi in obljubili so da bodo branili revolucijo in socialistično republiko z vsemi sredstvi proti vsem nasprotnikom.

V Monakovem so vojniki in delavci razpustili "svet duševnih delavcev", ki je bil organiziran pod vodstvom profesorja Brentana. Predsednik in tajnik sveta sta bila aretirana pod obohtbo, da organizacija deluje proti ljudski vladi. 846 vseučilišnih in gimnazijskih profesorjev je podpisalo apel za nemudno sklicanje ustavodajne skupščine. Profesorji navajajo med drugimi razlogi tudi to, da "4. marca pride na krmilo nov ameriški kongres, v katerem bodo imeli premoč republikanski imperialisti, ki nasprotujejo Wilsonovim mirovnim točkam."

Flemstvo na Nemškem odpravljeno.

Amsterdam, 8. dec. — Iz Berlina poročajo, da je nova vlada odpravila vse flemške naslove in razglasila enakopravnost vseh državljanov. Dalje javljajo, da je tretji Hohenzollernov sin Adalbert izjavil, da bo podpiral revolucionarno vlado.

HOHENZOLLERN BO SOJEN V VERSAILLESU.

London, 8. dec. — Reynoldovi listi so dobili informacije, da se bo sodna obravnava proti bivšemu nemškemu kraljerju vršila v Versaillesu na Francoskem. Bivši angleški ministrski predsednik Asquith je rekel večeraj, da bodo zavezniki poleg Viljema Hohenzollerna postavili pred sodišče tudi ostale nemške vladarje in vse kancelarje ter zunanje in vojne ministre, ki so imeli opraviti z vojno.

Glavni zločini, radi katerih se bodo morali zagovarjati bivši nemški vladarji, so: opustošenje Belgije, potapljanje potniških ladij in brutalno postopanje z zavezniki vojni vjetniki. Iz Haaga poročajo, da je holandska vlada dala zaveznikom razumeti, da se ne bo protivila izročitvi kraljerja in kronprinca, toda Holandska bi rajša videla, da sta oba Hohenzollerna internirana do smrti na enemu izmed holandskih otokov pod varstvom nizozemske mornarice. Pariz, 8. dec. — "Matin" piše, da bo francoska vlada zahtevala mednarodno poroto za Viljema in njegove sokrivce. Napad na portugalskega predsednika. Lisabona, 8. dec. — Negnan človek je danes streljal na predsednika portugalske republike dr. Sidonija Peasa na ulici. Predsednik ni bil zadet in napadalec se prijel.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjena država (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vsa, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Nev. 30-15) poleg vašega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posrvito je pravčasno, da se vam ne ustavi list.

Zakaj so ameriški vojaki v Rusiji?

Arthur Brisbane, znani urednik Hearstovih listov, je pred nekaj dnevi pisal sledeče:

"Zakaj se ameriški vojaki bojujejo v Rusiji? — Može in fantje so bili konscriptirani v armado. Od časa do časa pride vest, da je ta ali oni ubit in časoma jih bo še več mrtvih, morda tisoč —"

Mnogi Američani, posebno očetje in matere vojakov v Evropi bi radi slišali precizno pojasnilo, iz kakšnega razloga se ameriški vojaki vojskujejo v Rusiji.

Kdaj je Amerika napovedala vojno Rusiji in kdaj je kongres uradno sklenil, da morajo ameriške čete končati civilno vojno v Rusiji?

V Ameriki smo enkrat imeli civilno vojno. Nekateri Angleži in med njimi tudi Gladstone so bili mnenja, da bi bilo potrebno vmešati se v naše zadeve in združiti blokado južnih držav, ki je zapirala Angležem pot do bombaža, katerega je potrebovala Anglija. Toda nikomur na Angleškem ni prišlo na misel, da mi morala Anglija konscriptirati milijon Angležev in jih poslati v Ameriko, da bi bili uravnali naše zadeve. Pustili so nas, da sami uravnamo naše zadeve.

Gotovi posamezniki v Združenih državah imajo interese v Rusiji. Nekateri imajo tam svoje tovarne kot na primer Harvesterjev trust. Drugi so kupili in z zalostnim srcem se zdaj posedujejo ruske bonde v vrednosti več milijonov dolarjev — ki pa danes niso vredni nič.

Pisce teh vrste je še ob času japonske vojne svaril investitorje, da se naj čuvajo bondev ruske avtokracije, kajti lahko se zgodi vsak čas, da revolucija spravi bonde ob vsako vrednost. To se je zgodilo.

Američani imajo seveda pravico kupiti bonde, če hočejo; ali dejstvo, da so Američani slabo založili svoj denar v ruskih zadolžnicah, še ne more biti opravičen razlog, da bi zaradi tega ameriški vojaki žrtvovali svoja življenja v civilni vojni Rusije. Za vsak dolar, ki ga je Amerika posodila stari Rusiji, jih je Francija posodila deset ali sto, toda francoska republika ne mara, da bi bil kateri Francoz ubit zaradi ruskih dolgov.

H gornjim vrsticam se nam zdi potrebno dodati le toliko: Afera v Rusijo je že nekaj časa velika zagonetka. Ameriško-zavezniška vojaška ekspedicija je bila poslana tja z izrecnim namenom, da očuva pred Nemci municijska skladišča v Vladivostoku in Arhangelsku in da drži sibirsko železnico odprto za Čehoslovake. Nemška nevarnost je minula, toda vojna v Rusiji se nadaljuje. S kakšnim namenom?

Kaj je pravzaprav v Rusiji? Ali se res tam ne godi nič drugega kakor dnevni umori in da Lenin vsak teden enkrat nekam pobegne? To so vsa poročila iz Rusije!

Povedali smo že, kaj mislimo o Leninu in dejali smo, da je molk boljševikov tiho priznanje očitanih zločinov, posebno kar se tiče umora mnogih socialistov. Toda ali ni tak molk sumljiv? Ali ni lahko res, da prihajajo iz Moskve dnevna poročila, ki pa ne sežejo daleč od ruske meje? Ni li morda res, da tiste sile, ki kontrolirajo brzovjavke izven Rusije sploh ne dajo boljševikom besede, da bi saj rekli "b", če že ne smejo reči "a"?

Boljševiki so res prave pošasti, ako delajo vse to kakor pišejo listi, ki zagovarjajo tiste, kateri imajo interese v Rusiji kot pravi Brisbane. Ampak vprašanje je vendarle, če je vse tako! — Vemo, da morajo veliki knezi v Rusiji danes trdo delati. Po našem mnenju ni to noben zločin, toda po mnenju koga drugega je to morda veliko tiranstvo. Trdo delo za kneza in grofa je vsekakor malo manj kakor smrtne agonija. Kaj pa, če bi veliki knezi pošiljali med svet vesti, da "umrjejo" vsak dan petdesetkrat zato, ker morajo vsak dan nabikisati petindvajset parov škorenj ali vreči petdeset lopat gnoja iz cestnega jarka? Tako delo je za bivše carske postopake že prava smrt. Ali ni vse mogoče?

Pred par meseci je Edgar Sisson priobčil s posredovanjem Creelovega biroja za informiranje javnosti celo vrsto dokumentov, ki so nudili dokaze, da je Leninova vlada v zvezi z Nemčijo. Takoj nato je na neki list v New Yorku očital Creelu, da so nekateri dotični dokumenti ponarejeni, naročeni z namenom, da bodo boljševiki moralno ubiti. Nekje smo čitali, da so vprašali Lansinga, kaj misli o tistih dokumentih, pa nič rekel, le nasmešnil se je. Na drugi strani čitamo, da je Raymond Robbins urednik ameriškega Rdečega križa v Rusiji, F. Browne in več drugih predložilo Creelovemu biroju protidokaze, ki so pobijali Sissonove dokumente, toda omenjeni protidokazi še danes leže v Washingtonu nepriobčeni.

Od začetka nismo odobravalni Leninove taktike niti je ne odobravamo, ampak to je stvar Rusov, da sami obračunajo z njim. Ne vlikajmo se v njihove domače zadeve. S stališča pravičnosti in demokracije bi morale ameriške in zavezniške čete oditi iz Rusije še predno se podpiše mir.

Dopisi.

Barberton, O — Izid veselice in shoda v prid SRZ je bil povoljen. S tem so tudi barbertonski Slovenci dokazali, da so zmožni združeni delovati za naše pravične cilje. K uspehu prireditelj so nam pomagali tudi Slovenci iz Akrona in Kenmore. Ob tem kritičnem času smo spoznali važnost gesla: Vsi za enega, eden za vse. Tako je prav, kajti le v združenju je moč. Polkažimo svetu, da tudi med barbertonskimi Slovenci živi duh razumevanja za naše pravične boje, za katere smo pripravljene doprinasati žrtve in storiti vse, kar bo v naših močeh. Čisti prebitek veselice dne 23. novembra je znašal \$58.05. Dan pozneje se je vršilo vpisovanje članov v lokalno organizacijo SRZ, h kateri je pristopilo 64 članov. Zavezniki so se vplačevali 25c mesečno. Skupni prispevki omenjenih članov so znašali \$16. Prostovoljnih prispevkov se je nabralo \$54.25. Skupna svota znaša \$128.20, ki bo odposlana eksekutivi SRZ. Člani so sklenili podojiti aktivnost pri delovanju za program in utrditev SRZ.

Kadar se govori o uspehih, so najboljši dokaz za delo številke, kajti te dokazujejo, da se dela in koliko se dela. Barbertonski Slovenci zaslužijo v tem oziru priznanje, kajti dokazali so, da posedujejo tudi oni moč pri organizacijskem in propagacijskem delu. Vstrajajmo na tej poti toliko časa, da se dosežejo naši cilji, kajti še potem bomo lahko rekli, da je prišla tudi za nas doba počitka. Ravno sedaj živimo v dobi, ki zahteva od nas najvstrajnejšega dela. Ne zamudimo nobene minute, ako hočemo pomagati demokracijskim elementom, da bodo sklenili pravičen mir tudi za Jugoslovane. Mi smo lahko prepričani, da je predsednik Wilson na naši strani, toda za naše zahteve moramo nuditi našim prijateljem med drugimi narodi vso mogočo moralno pomoč. Mi vidimo, kako stegujejo pohlepni Italijani svoje roke po jugoslovanski zemlji. Ako ne bo naš odpor dovolj močan preprečiti njihove namene, bo za naše ljudstvo zopet nastopila dolga doba narodnostnega boja, katerega smo imeli več kot dovolj v pokolju Avstro-Ogrski. Nabirajte podpise za petico, pomagajte našemu delu v SRZ, z gnotnimi sredstvi in nudimo naši organizaciji toliko moralne pomoči, kolikor jo sploh moremo dati. V teh časih se ne aumejmo strahati dela niti žrtve, ki jih zahteva od nas situacija.

Frank Boh.

(Vsled obilice dopisov vaše poročilo ni moglo priti preje na vrsto, zato smo nekatere stvari izpustili, ker valed zastarelosti niso več važne. Ured.)

Moon Run, Pa. — Po večtedenski epidemiji, ki je mučila nekatere od pet do šest tednov (tudi pisca teh vrstic) in mnogim tudi pretrgala nit življenja, smo se nekoliko opomogli, da smo zopet pričeli z gibanjem na društvenem in političnem polju. Delavske razmere ne bom opisoval, razun če omenim, da se obratuje še vedno s polno paro. Epidemija je zahtevala tu kakih 40 žrtve, katerih imena mi pa niso vsa znana, ker sem bil tudi sam privezan na posteljo valed bolezn. Skoraj ni bilo že najti hleba, da ne bi imeli v nji bolnika. V nekaterih so bili vsi od prvega do zadnjega bolni. Med Slovencev je zahtevala sledeče žrtve kolikor je meni znano: Frank Kralj, vulgo Prešek, doma iz Blagovice pri Litiji, član dr. št. 60, SDPZ in S. P. Društva v Moon Run. — Frank Kralj (vulgo Šuštar) doma iz Blagovice pri Litiji, član dr. št. 60 SDPZ in SSPZ. Oba sta bila neozenjena. — Joe Podmiljšek, zapušača soproga in štiri nepreskrbljene otroke. Doma je bil iz Blagovice pri Litiji. Bil je član dr. št. 88, SNPJ, št. 60, SDPZ in S. P. Društva v Moon Run. — Anton Kolinc, doma iz vasi Globočel, s. r. na Mirna peč na Dolanjskem. Bil je član društva št. 15, ESKJ, št. S. P. Društva v Moon Run. — Marija Mlinar, doma ukeje od Sv. Antona nad Škofjo toko. Bila je članica nekoga angleškega društva. Zapušača stariše, brate in sestree. — Matt Tillinger, zapušača soproga in bečko. Doma je bil pri Valenju na Spodnjem Stajerskem. Bil je član dr. št. 88, SNPJ. — Anton Kus, samec, doma iz Rajhenburga, Spodnje Stajersko. Ni bil član nobenega društva. — Frank

re, star dve leti in pol, član otroškega oddelka SSPZ. — Mary Roseman, stara tri leta. Viktor Roseman, star 4 in pol leta. Oba sta bila člana otroškega oddelka JSKJ.

Epidemija je pričela te kraje nekako zapuščati, dasiravno je še precej ljudi bolnih. Kakor drugod tako so bili tu javni prostori zaprti, zborovanja prepovedana in odrejane razne druge naredbe zdravstvenih oblasti. Prva seja po prestani nevarnosti epidemije Slov. Pod. Društva v Moon Run se je vršila dne 17. novembra. Po končani seji smo raspravljali o sedanjih situaciji in Slovenskem republikanskem združenju. Gotovo je vsem Slovencev (ne Avstrijakom) lahko znano, da žele nekateri vodilni italijanski elementi anektirati velik del slovenskega in hrvatskega Primorja k Italiji. Ako se to zgodi, bo storjena slovenskemu narodu in ostalim Jugoslovanom velika krivica, katero pa moramo poskušati z vsami močmi preprečiti sedaj, ne pa tarnati šele potem, ko bo prilika zamujena. Čas je drag in če ga zamudimo, je za nas izgubljen, kajti čas se nikdar ne povrača. Vsi pojdimmo na delo in podpirajmo z gnotnimi sredstvi gibanje Slov. rep. združenja. Po končani seji prej imenovanega društva so se na pripravilo br. Jacoba Ambrožiča pobirali prostovoljni prispevki v prid SRZ. Nabrana svota znaša \$11.14, ki je bila poslana na določeno mesto. Slovenci v Moon Run in okolici, časi so važni, zato naj vsakdo poskuša žrtvovati v prid našemu gibanju. Ne zamudimo nobene prilike pripomoči k izvršitvi naših ciljev.

Anton Pintar.

Greensburg, Pa. — Greensburški Slovenci so na shodu, ki je bil sklican z namena, da na njem raspravljamo o situaciji, ki je nastala po podpisnem premirju z bivšo Avstro-Ogrsko, sklenili poslati slovenski javnosti sledeči rezultat diskuzije: Slovenci, zbrani na shodu v Greensburgu dne (?) se zavedaajo težkega položaja, v katerem se nahaja jugoslovansko ljudstvo v domovini valed težnji imperialistične Italije. Tukajšnji Slovenci so prepričani, da bi bilo Italiji nemogoče se polastiti jugoslovanskih krajev, ako bi vsi Jugoslovani v Združenih državah stali složno na braniku pravice naših bratov v domovini. Ako bi organizaciji SRZ in SNZ mesto prepriča in bresplodnih polemik, s katerimi so begali narod in s tem neposredno koristolli našim narodnim nasprotnikom, rajše našli pot za sporazumno delo skupno z londonskim odborom, nad katerim bi na ta način lahko dobile nadzorstvo in pod takimi okoliščinami bi se lahko mnogo več napravilo za naše narodne aspiracije.

Prepričani smo tudi da ta nesloga in pa nesposobnost naših narodnih voditeljev v tej deželi krivi, da zavezniške države niso priznale Jugoslovanov za zavezniški narod kot so priznali n. pr. Čehoslovake. Ako bi jugoslovanski političarji izposlovali tako priznanje, tedaj bi Italija ne dobila pravice zavesti kak del jugoslovanske zemlje. Vsled tega izjavljamo, da zaslužijo narodovo grajo in jih obtožujemo za sokrvice narodove nesreče.

Ker se je slovenska javnost pozivala, naj po raznih naselbinah prireja shode in pošilja resolucije z oziroma na jugoslovansko vprašanje raznim merodajnim faktorjem, smo razmotrivali tudi o tem; mi nikakor ne moremo razumeti, kako naj ima taka akcija uspeh na način kot se nam ga priporoča. Redke so naselbine, ki bi imele sposobnega človeka, ki bi znal pisati resolucije predsedniku, diplomatom tujih držav ter raznim državnikom in politikarjem te republike. Pa tudi, če bi imeli po naselbinah take ljudi, mi dvomimo v zadovoljive uspehe s tako taktiko sklicevanja shodov in sprejemanje resolucij, ker bi le v veliki meri kazniva našo disorganiziranost. Le skupna akcija, enake izjave iz vseh naših naselbin s kolikor mogoče velikim številom podpisov bi bila uspešna propaganda. Le narod, ki pokaže, da ima smisel za organizacijo, impozna in doseže vpoštevanje pri drugih narodih. Nesložne narode se pa uporablja za daritvene ovne drugim, močnim organiziranim narodom. Tudi moramo priznati, da je za sprejemanje resolucij ura že pozna, vendar pa pozivljamo naše časopisje, posebno pa naše podpornе organizacije, da store v

tem oziru svojo dolžnost na način, kot so to storile organizacije bratskih narodov.

Pred nekaj leti se je v Greensburgu izvršil slučaj, iz katerega se morda lahko naučimo. Nekaj rojak je bil obtožen umora prve vrste. Sedemkrat je bil obsojen na smrt na vešilih, pa vedno ga je governor Pennsylvania rešil s tem, da mu je dovolil novo obravnavo. Takrat so namreč naše organizacije izvršile svojo dolžnost. Po vsaki smrti obsojbi rokajka v gori omenjenem slučaju so državni urad v Harrisburgu obsuli s petičlani in protesti proti obsojbi in z apeli za pomilostitev ali pa novo obravnavo. Tako so pisali ameriški časopisi. Na ta način je naš narod z združenim nastopom rešil našega rokajka sramotne smrti na vešilih. Nismo se prepričali, ali je kriv ali nekriiv, kajti naša skupna želja je bila pomagati nesrečnemu rokajku.

Kaj pa sedaj v tem tako važnem času? Ali naj spimo? Mar naj niti z mazincem ne ganemo, ko se gre za bodočost stotisočev Jugoslovanov? Pozivljamo naše časopisje, naj preneha z napadi na S. N. Z. in S. R. Z. ter londonski odbor; porabi naj vso svojo energijo v to, da se doseže skupen nastop vseh ameriških Slovencev proti imperialističnim težnjam Italije, ki škodujejo in ugrožajo bodočnost svobodnega gospodarstva in kulturnega razvoja Jugoslovanov.

Nabrali smo tudi \$64.50 prostovoljnih prispevkov. Ta svota se bo odposlala odboru, ki bo zastopal v tem oziru ve ameriške Slovence, oziroma Jugoslovane v Združenih državah. Pripravljene pa smo žrtvovati še večje svote v to svrhu.

Sklenjeno, da se ti naši sklepi objavijo v Prosveti, Glasu Naroda in Enakopravnosti.

(Sledi 64 podpisov, ki so na razpologo vsakemu pri tukajšnjem odboru)

F. Novak.

Moundsville, W. Va. — Premogokop, v katerem je bilo zaposlenih večina tukajšnjih Slovencev, je konec meseca junija t. l. prenehala z obratom, ker je bilo treba nekaterih popravil. Po treh mesecih je pričel zopet z obratovanjem. Delamo vsak dan, razun nedelj. Zaslužek je v splošnem povoljen, vendar je ta pri delu v rovih v prvi vrsti odvisen od prostora in delave. Delo se tu lahko dobi. Tu je prilika za Slovence, ki bi želel imeti hranilnice (boarding house). Večkrat pride tu kak Slovenec za delom, toda ker ne dobi hrane in stanovanja pri rojakih, navadno zopet odide. Ako slučajno kdo rokajkov pride sem za delom, naj ne vpraša zanj pri Mound City Coal Co. nego pri Parra Run Coal Co. ali pa pri P. Coal Mine. Slednja dva rova sta uniška, med tem, ko je v prvemu še vedno upeljana odprta delavnica.

Tu imamo dve podporni društvi, dasiravno je tu samo kakih dvajset Slovencev. Prvo je SNPJ, ki kljub neugodnim razmeram za razvoj društva povoljno napreduje; drugo pa SSPZ, ki obstoji že pet let, pa je še vedno tam, kot je bilo v začetku. Ako je tu še rojak, ki ni član društva, naj ne zamarnarja s pristopom. Kako uspešno je lahko odlašanje pristopa v podporno organizacijo, dokazuje tudi tale slučaj: Dne 17. novembra je tu umrl Vladimir Lipovšček, rodom Hrvat, na posledicah influence. Bolan je bil samo sedem dni. V društvo SNPJ, se pristopil dne 13. oktobra t. l., torej njegova soproga glasom pravil ni opravičena do posmrtnine, ki jo plačuje SNPJ za svojimi umrliimi člani.

Med tukajšnjimi Slovenci se v času epidemije niso dogodili nobeni smrtni slučajji, dasiravno je holecen kruto razsajala.

Thomas Reven.

Camp Lee, Va. — Pred nekaj tedni sem poročal, da smo se preselili iz taborišča Perry v Ohiju v taborišče Lee, Virginia. Poročal sem ob enem, da ne bomo ostali dolgo na tem kontinentu in res, že čez dva tedna smo dobili povelje, naj oddamo vso obleko, da prejmemo novo, kakoršno dobe vojaki, predno se jih pošlje čez morje. Dobili smo nove obleke, namsto klobukov čepice in puške, namazane z oljem, da človek ni vedel, kje bi se je lotil s čiščenjem. Sicer pa sem jih že navajen čistiti, ker sem jih veliko osna-

žil v času štirinajstmesecnega službovanja v ameriški armadi.

Dne 10. novembra smo se napotili iz tega taborišča z namenom, da odpotujemo "over there". Korakali smo 10 milj daleč do pristanišča City Point, Va., kjer smo se ukrcali na malo ladje, s katero smo se prepeljali v glavno pristanišče v Norfolk, Va. Tu se je nas okoli 3000 vojakov vkrcalo na veliko ladjo, ki je bila preje last neke nemške parobrodne družbe in katero je pozneje ameriška vlada zaplenila. Ko sem prišel na to ladjo, se mi ni prav nič dopadlo, ker se mi je zdelo vse pretesno. Ves izmučen od korakanja in potovanja sem komaj čakal prilike, da najdem kak prost prostorček, kamor bi se vlegel in odpočil utrujenega ude. Treba pomisliti, da pri tujaku, ki je mora nositi vojak, praga okoli sto funtov. Sama nahrbtnica ima okoli 90 funtov, poleg te je pa treba nositi tudi puško.

Norfolško pristanišče je precej veliko. Daleč od brega je vse napolnjeno z ladjami, majhnimi in velikimi. Ko smo bili že skoro pripravljene, da odpirjemo na odprto morje proti evropskemu obrežju, je dospela vest, da je premirje med zavezniki in Nemčijo podpisano. Med vojaštvom in pomorščaki je zavladalo velikoveselje. Parne piščalke na ladjah so pričele s svojimi koncerti, da je pretresalo ozračje. Od kraja niti nismo hoteli verjeti v resničnost te vesti, kajti pred par dnevi so tudi poročali, da je podpisan mir, nekaj ur pozneje pa so prišli s poročilom, da je bila vest o podpisnem premirju neresnična. Pozneje smo izprevideli, da je sedanje poročilo resnično, uradno potrjeno. Kmalo so bile vse ladje okrašene z raznimi zastavami, kar je nudilo zelo lep razgled po pristanišču. Vojaki pa smo vpraševali drug drugega: "Ali bomo šli vseeno v Francijo?" Častniki so nam odgovarjali, da niso dobili nobenih navodil, naj se vrnemo, zato se moramo pripraviti za odjadranje. Čakali smo še par ur, da so bili nakladalci živil in drugih potrebščin gotovi z delom, nakar smo se proti večeru pričeli pomikati na široko morje. Pisladnjih piščalk nam je naznanila da smo na potu :over there".

Pa smo zapeli: "Good bye Bowdway, halo France..." Ko smo dospeli že precej ven iz luke, je ladja nenkrat ustavilo. Že nas je pričela navdajati misel, da je prišla kaka submarinka, kajti enkrat je ena že zalezala v to pristanišče. Čez nekaj časa pa nam naznanjajo, da se vrnemo nazaj in naj se pripravimo na izkrcanje z ladje. Ponovno smo se ukrcali v male ladje, s katero smo se pripeljali v Norfolk ter nato odpluli v Newport News, Va. Tu smo čakali eno uro, ne da bi vedeli, kam nas pošljejo. V mestu pa je vladalo vsled proglaš enega premirja še vedno pravo ranjanje veselih množic, ki so izgubile kontrolo nad seboj in se udale razbijanju, streljanju in splošnemu neredu. V tem kaosu so bili vojaki, mornarji in civilno prebivalstvo. Drugi dan sem videl v listih, da so množice napravile v mestu precejšnjo škodo. Ko smo korakali po ulicah, je ležalo po tleh vse polno razbitega stekla, lesa, papirja in druge rototije. Na izloženih oknih trgovin so bile razbite šipe in steklo je ležalo po hodnikih ter se trlo pod nogami pešcev. Ko se je ljudstvo nekoliko streljalo, je moralo poslušati, kako razni faktorji obsojajo vandalizem množic. Proti razgrajajočim množicam in vojaštvu so pozvali na pomoč vojaške straže (M. P.), ki so se pa menda tudi same pridružile razgrajajočem tako, da so imele oblasti težko delo vsaj deloma pomiriti prebivalstvo.

Lačni in izmučeni smo prišli poznoponoči v taborišče Stuart, ki je blizo prej omenjenega mesta ter ima prostora le za kakih 10-000 mož. Je zelo prijazno, na lepji legi poleg morja. To taborišče je namenjeno nalašč za take slučajje, kakor je bil naš. Čez osem dni smo dobili povelje, naj se vrnemo v taborišče Lee, ker se vrnemo v taborišče Lee, ker se vrnemo v taborišče Lee. Čez osem dni smo dobili povelje, naj se vrnemo v taborišče Lee, ker se vrnemo v taborišče Lee. Čez osem dni smo dobili povelje, naj se vrnemo v taborišče Lee, ker se vrnemo v taborišče Lee. Čez osem dni smo dobili povelje, naj se vrnemo v taborišče Lee, ker se vrnemo v taborišče Lee.

Sedaj smo zopet v Camp Lee in samo še čakamo, kdaj nas odslope iz armade. Pričakujem, da nas pošljejo v kratkem nazaj v civilno življenje. Kot je razvidno iz poročil v tukajšnjih listih, smo (Dalje na 4. str., 3. kol.)

ANGLIJA ZAHTEVA 40 MILJARD ODŠKODNINE.

Francija pa se več; imperialistični mir grozi.

(Mednarodna i nova stran)

do posvetovalno besede le v zadevah ki se tičejo njihovih narodov, medtem ko bodo v zameno podpirali zaveznike pri njihovih zahtevah.

3. Delegatje glavnih zavezniškov, ki so Velika Britanija, Francija in Italija — zadnja je nadomestila Rusijo — kateri bodo imeli glavno besedo na konferenci.

4. Delegatje Združenih držav sami zase.

Amerika ni zaveznik entente, temveč le "sodružnik". Amerikani nima nobenih pogodb z zavezniški, torej ima pri sklepanju miru proste roke. Amerika ni šla v vojno na temelju kakšne pogodbe — kot na primer Italija — da potem dobi kakšne države ali odškodnino, temveč le zato, da pomaga uničiti pruski militarizem in avtokracijo, ter da zagotovi trajni demokratični mir. Ravno to dejstvo pa je krivo, da bo Amerika na konferenci takorekó osamljena.

Ameriški delegatje bodo našli zavezničke, posebno Angleže, Francoze in Italijane s pripravljanimi mirovnimi pogoji na temelju tajnih pogodb. Zadržuje dni je bilo očitno, da so se zavezniški poizkušali z medsebojnim sporazumom glede na njihove glavne zahteve predno pride Wilson v Evropo. V ta namen se je vršila konferenca v Londonu, na kateri ni bilo ameriškega zastopnika. Sprva se je govorilo, da je bil ameriški delegat House bolan, vled česar ni mogel biti navzoč, ali zdaj se je pa namignilo od več strani, da House sato ni bilo tam, ker ga niso povabili in povabili ga niso zato, ker ga — niso marali. Zavezniški so hoteli porabiti zadnjo prilagodnost, da se zedinijo o svojih zahtevah predno pride njihov "sodružnik" sez morje.

Omenjeni tajni sestanki so porodili šteje slutnje. Ničče ne ve, kaj se sklepa za zaprtimi durmi, znano pa je toliko, da so Anglija, Francija in Italija navezane na celo vrsto tajnih pogodb, ki so jih podpisale pred dvemi, tremi leti, a razen Rusije ni do danes niti et na teh držav dala vedeti, da se ne drži več teh pogodb.

Glavne pogodbe so: Italijanska, ki je bila podpisana v Londonu 26. aprila 1915 in ki določa, kaj dobi Italija valed vstopa v vojno. Francosko-angleška pogodba, ki se peča z nemškimi ozemljem na zapadni strani Rene. Druga francosko-angleška pogodba, ki je bila podpisana 19. aprila 1917 in ki določa razdelitev večjega dela Male Azije med Anglijo, Francijo in Italijo. Potem je nedvomno več takih tajnih pogodb z Grško, Rumunsko, Japonsko in Portugalsko.

Edina vprašanja, ki so menda še odprta, so meje Poljske, Jugoslavije na Balkanu in severu, Čehoslovačije, potem liga narodov, svoboda na morju, odškodnine in razoboroženje.

Do zdaj se ni bilo znamenja, da bi zavezniški razdrlj tajne pogodbe, kar bi v sporazumu seveda lahko storili; dali to store pod pritiskom Wilsona, je še vprašanje. Zavezniški so sicer sprejeli Wilsonove mirovne točke, ali oni jih lahko tolmarijo tako, da pokrijejo njihove zahteve v tajnih pogodbah.

Iz nekega ameriškega vira poročajo, da se Anglija in Francija ne moreta sporazumeti z ozirom na razdelitev teritorija v Mali Aziji. Obe državi hočeta imeti Damask in Alepo. Po tajni pogodbi iz leta 1916 — katero so lupi objavili ruski boljševiki — ima Francija dobiti vsa obala od Hajfe do Adana in velik kos teritorija noter do armenske meje. Na tem ozemlju se nahajata tudi Damask in Alepo. Iz kakšnega razloga zahteva Anglija zdaj omenjeni mesti zase, je nerazumljivo.

Dalje poročajo iz ameriških diplomatskih krogov, da je francoska parlamentarna komisija za zunanje zadeve sklenila, da Francija zahteva za Alžacijo-Loreno mejo iz leta 1814, ki vključuje bogate premogokepe ob pruski rekli Sarri; prebivalstvo v tem okolišju je čisto nemško in šteje kakih 100.000 glav.

Komisija je nasprotna nasilni aneksiji dežele zapadno od Rene, priporoča pa dolgotrajno okupacijo in kočno, da se tam ustanovi nevtralna avtonomna država. Možnost je tudi, da prebivalstvo

tamkaj samo izreče željo za pridruženje k Franciji. Prebivalstvo bodo medtem odvzete politične pravice za časa okupacije. Ne bodo smeli poslati delegatov na nemško narodno skupščino in zavezniške vojaške oblasti bodo imele strogo nadzorstvo nad njihovimi lokalnimi upravami. Zavezniški nočejo priznati oblasti revolucionarnih delavsko-vojaških odborov. V enem služaju so zavezniški postavili nazaj na županski stolec starega nazadnjaškega in junkerskega župana, katerega so bili odpravili revolucionarji.

Angleške čete v Kolnu.

London, 8. dec. — Maršal Haig poroča uradno, da so angleške okupacijske čete večerj zasedle mesto Koln (Cologne) na zapadni strani reke Rene. Tam bo zdaj glavni stan angleške okupacijske armade.

Belgijske čete so okupirale Duesseldorf, Gladbach in Heilberg.

Z Ameriško armado v Nemčiji, 8. dec. — Ameriške čete dosežejo danes Reno. Večera j so prehodile devet milj daljave v dežju in mrzlem vetru. Američani so že prodrli 60 milj v Nemčijo. Prebivalstvo je mirno in obnaša se dostojno. V manjših mestih in vasih, skozi katera korakajo ameriške čete, se ljudje navadno zapro v hiše dokler jim čete ne izginejo izpred oči.

London, 8. dec. — Večera j bilo uradno naznanjeno, da so Angleži tekom vojne uničili 4236 nemških cropilavov, sami so jih pa izgubili 1378.

Brazilijska mobilizira armado.

Lima, Peruvijska, 8. dec. — Semkaj je prišla vest, da je Brazilijska pričela z mobilizacijo čet. Peruvske upajo na zvezo z Brazilijsko, ako pride do vojne s Chile.

"Unionisti" vzel Kijev.

Zeneva. — Ukrajinski biro v Lausannu je prejel telegram, da so čete unionistov vzele Kijev in zavladae v Ukrajini. V bitki za glavno mesto je padlo 10.000 mož mrtvih in ranjenih. Hetman Skoropadski je ubit.

(Kdo so ukrajinski "unionisti" še ni znano).

Pariz. — Na prošnjo buržoazne vlade na Estonskem so priplule angleške bojne ladje v Reval in se vsikrpele v ondotnem pristanišču. Angleži bodo izkrcali čete tudi v drugih mestih Estonije, če bo tako zahtevalo tamošnje ljudstvo. Izkrcali so jih v Libavi.

V južni Rusiji so angleško-francoske čete okupirale Odeso in Sebastopol in v Transkavkaziji so Angleži zasedli Baku in Batum. Na jugozapadu so pa rumunske čete prekoročile mejo Besarabije.

Ameriške vesti.

OBTOŽBE PROTI MRLIŠKEMU OGLEDNIŠKEMU URADU SE MNOŽE.

Chicago, Ill. — K prejšnjim obtožbam proti mrliškemu ogledniškemu uradu so se pridružile nove, ki očitajo nerodnosti pri izbiranju porotnikov, pobranju pristojbin za mrliške ogledne in vplivanje na mrliške ogledniške porotnike.

Očitki govore, da so bili nekateri ljudje po večkrat mrliški ogledniški porotniki, in če se uvede preiskava, da bo razvideti iz knjig, da je neka oseba v desetih dneh bila štirinajstkrat mrliški ogledniški porotnik. Neka druga oseba je bila v desetih dneh trinajstkrat mrliški ogledniški porotnik.

Glede pristojbin očitajo, da so jih pobirale osebe, dodeljene uradu, toda niso jih odračunile na pravo mesto.

Kakšne porotnike so izbirali, da so bili pravorekni vseh gotovim prizadetim osebam, govori dejstvo, da je bil izbran predsednikom porote sofer, ko je avtomobil do smrti povozil Carolino Nielsonovo.

Te obtožbe so spravile mrliškega oglednika Peter M. Hoffmana na noge, da je podal izjavo, da je prišel čist v urad in kot tak ga hoče zapustiti. Dogodilo se je mogoče nerodnosti, toda goljufij ni bilo. Če kdo ve, za kakšno sleparsko stvar, naj mu pove, pa jo bo takoj odpravil. Ko je bil dr. Henry G. W. Reinhardt obtožen, ga je takoj odpustil. Tako bo razval tudi z drugimi, ki bodo obtoženi.

Vprašali so ga, kaj je s Peter Doodyem in William Walshom, ki sta bila večkrat mrliška ogledniška porotnika. Segel je v miznico in pokazal dvoje pisem. Starejša Doodyjeva sina sta bila v armadi. Eden je bil v Franciji, drugi je imel iti tje. Walsh, bivši zvezni varuh, je pisal, da je brez dela in želi zaslužka.

Advokat Rush B. Johnson vtraja pri tem, da ni bilo pravično, da je v zadevi Nielsonove bil predsednik mrliške ogledniške porote sofer. Advokat obtožuje, da je sofer W. E. Barnum razlagal drugim porotnikom, da je Nielsonova šla prek ceste sredi bloka, kar je protipostavno.

Mrliški oglednik Hoffman je na ta očitke odgovoril, da Kennedy, namestnik mrliškega ogledniškega porotnika, kakšen posel opravljajo, toča on je bil vedno nasproten, da bi bil vozniški porotnik, če je šlo za nezgode, povzročene z avtomobilom.

Zanimiva je tudi afera George H. Edwardsa, ki je bil v službi American Postng kompanije. — Edwards je ponesrečil pri delu in bil skozi šest mesecev bolan. V tem času je zavarovalna družba poslala parkrat zdravnika k njemu, več čas je pa bil v oskrbi domaših zdravnikov. Ko je umrl, je prišel dr. Reinhardt, uslužbenec mrliškega oglednika, in je zapisal na mrtvaški list, da je Edwards umrl za kroničnim bronhijalnim katarjem. Vdova je vložila tožbo na industrijsko komisijo, ki ji je priznala polno odškodninsko vsoto \$3.500. Zavarovalna družba je vložila vzklicno tožbo na okrožno sodišče, pa jo je zopet zgubila. Ko je kompanija grozila, da zanemj stvar pred najviše sodišče, se je stranka pobotala z njo izven sodišča. Dr. Reinhardt je bil priča za zavarovalno družbo.

V zadevi Hulcketa, ki je umrl valed poškodb, dobljenih pri delu za Warner Speed Motor kompanijo, sta zdravnik dr. Wilhem Loesner in advokat Fred W. Bentley nedirektno obtožila dr. Reinhardta, da je Hulcketu "spravil v želodec ciankali, ko je bil še mrtev, da vdovo pripravi ob odškodnino.

IZPLAČEVANJE DOLEŽNI CERTIFIKATOV.

Chicago, Ill. — Dolžni certifikati zakladništva Združenih držav, dntirani z dne 3. decembra 1918, ki postanejo zreli 2. januarja 1919, se lahko izmenjajo po stalni vrednosti dne 19. decembra 1918. K njim se prištejejo tudi obresti, kot je označeno na certifikatih.

POTRESNI SUNKI.

Washington, D. C. — Sismograf na univerzi v Georgetownu je zaznamoval potres 2.500 milj južno od Washingtona. Prvi potresni sunki so se pojavili ob 3:48 in so trajali skozi eno uro. Ob štirih zjutraj so bili sunki tako močni, da so igle skočile z osi. Drugi močan sunki se je pojavil ob 7:22 zjutraj. Opazovalci na observatoriju sodijo, da je bil potres nekje v Južni Ameriki.

St. Louis, Mo. — Sismograf na tukašnji univerzi je zaznamoval tri močne sunke. Prvi sunki so pričeli ob 2:47 zjutraj in so trajali do 4:12. Razdaljo cenijo na 2.000, potres je pa bil od St. Louisa južno proti jugozapadu, mogoče na kalifornijskem obrežju.

Vancouver, B. C. — V mestu so čutili potres ob 12:45 zjutraj. Sunke, ki so valovali od severja proti jugu, so občutili skozi dve minuti. Stanovniki v visokih hišah so iz strahu bežali na ulice. Potresne sunke so občutili povsod v mestu. Sunki so bili tako močni, da so ljudje zbudili iz spanja, sklepetala je posoda in zvenketale so šipe.

Victoria, B. C. — Tuka j so občutili potresne sunke ob 12:45 zjutraj, ki so trajali nekaj minut. Zazihale so se hiše in zvenketale so šipe.

Seattle, Wash. — Potresni sunki so se tuka j pojavili ob 12:45 zjutraj. Sunki so zazibali hiše v notranjem mestu.

NEMSKA PROPAGANDA V ZDRUŽENIH DRŽAVAH.

Washington, D. C. — Pred senatnim justičnim odsekom se vsi preiskava o sianciranju dnevnika "Washington Times" po pivovarnarjih.

Preiskava odkriva tudi propa-

gando v interesu kajzerjeve Nemčije, preden so Združene države stopile v vojno.

Zaslišan je bil tudi A. Bruce Bielaski šef, preiskovalne divizije justičnega departamenta. Zaslišanje je trajalo skozi več ur in Bielaski je dokazoval z dokumenti in pismi, kar je izpovedal. Na dan je prišlo več stvari, ki so bile znane le justičnemu departamentu. Izpovedal je, da so delali za nemško vlado:

Samuel Untermyer, prominentni nevyorški advokat, član mednarodne komisije. Posredoval je pri nakupu "New York Suna" za \$2.000.000.

William Bayard Hale, ameriški žurnalst.

Edward L. Fox, ameriški pisatelj v leposlovne liste.

Poleg teh imen so še druga na imeniku, ki so večalimanj zapletena pri nakupu dnevnika. Nekatero osebo, ki jih je preiskava spravila v zvezo z afero, so podale izjavo, da niso nikdar delale za interese Nemčije.

UMRLJIVOST OTROK SE JE POVEČALA.

Chicago, Ill. — Gdč. Souy V. Benson, supervizorica za otroški blagostan v Bostonu, je na konvenciji "Ameriške družbe za študiranje otroške umrljivosti in njeno preprečenje", izjavila, da se je umrljivost pomnožila v ameriških mestih.

Ko je naborni zakon očete odteguil, da niso podpirali v polni meri svojih družin, je padla butara na matere, je razložila gdč. Benson.

Mnogo mater je pustilo deteta doma v oskrbi drugih otrok. Nekatero matere so šle delati radi visoke meze. Štatistika pokazuje, da so deteta plačala eno.

FARMAJER PRODAJAL ČEBULO ZA KOKOŠJA JAJCA.

Cleveland, O. — Tvrška Jones & Adams je plačala nekemu farmarju za dva zaboja kokoških jaje \$15. Plačala je jajca po 50 centov tucat. Ali veliko je bilo razočaranje, ko so odprli zaboja. Ob straneh so ležala jajca, sredi pa bela čebula. Ko so prešteli jajca, se je pokazalo, da je tvrška plačala jajca po \$3.25 tucat. Zdjaj polietja išče "poštnega" farmarja.

ZAKON PROTI LENARENJU ODPRAVLJEN.

Boston, Mass. — Governor McCall je s proklamacijo "preklical odredbo, ki je določala, da mora vsaka zdrava možka oseba v starosti od 18 do 50 leta delati najmanj 36 ur v tednu.

KAKO SE DRAŽI SVET.

Kersey, Colo. — Tuka j je bila prodana farma, obsegajoča 80 akrov in nahajajoča se ob mestni meji, sedemkrat v enem letu. Pri vsaki prodaji je šla cena za \$2.000 navzgor. Prvikrat je bila prodana za \$8.000; sedmič pa za \$22.000. Sedanjemu lastniku ponujajo zanjo \$35.000, pa jo noče prodati.

IZREDNO TELE.

Milliken, Colo. — Farmarju H. Wallesu v okraju Weld je vrkla krvava tele, ki je tehtalo 104 funte, ko so ga stebiali eno uro po rojstvu.

Kašelj
je vsakdanji gost obore po vseh hišah; nihče ni neoprijatelj tega radostnega gosta; in vendar se lahko letnega gosta; in vendar se lahko rad da kakim dobim zdravilom, predno se ne ukorenini v vašem telesu. Vzemite epločno znano zdravilo zoper kašelj in to je:

Severa's Balsam for Lunge

(Severov Balsam za pljuča), ki je že od leta 1881 uspešno odpravil kašelj, prehlad, hripavost, bronhitis in infuenco. Otrusi in odraši ga imajo radi. To zdravilo deluje hitro in uspešno in naj bi se imelo isto pri vsaki hiši, ali družini. Dobite ga pri vašem lekarnarju. 25 in 50c.

Slovenska Narodna Podporna Jednota

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWNDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

UPRAVNI ODBOR:

Prešednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.
I. Podprešednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, Box 86, Girard, Kans.
II. Podprešednik: Jozef Kuhelj, 9323 Ewing Ave., So. Chicago, Ill.
Tajnik: John Verderbar, 2708 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Blagajnik: Anton J. Terbove, P. O. Box 1, Cleora, Ill.
Kazničnik: John Molek, 4008 W. 51st St., Chicago, Ill.

NADZORNI ODSEK:

Jože Ambrožič, Box 281, Canonsburg, Pa.
Paul Berger, 2836 So. Karlov Ave., Chicago, Ill.

POROTNI ODSEK:

Anton Hrast, Box 140, Canonsburg, Pa.
Jože Radleček, Box 432, Smithton, Pa.
Rudolf Pleterski, Box 438, Bridgeville, Pa.
Jakob Miklavšič, L. Box 2, Willow, Pa.
M. Petrovič, 14815 Hale Ave., Collinwood, O.

UREDNIK PROSVETE:

Jože Zvertaček.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VSE DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičeje gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošiljajo na naslov: JOHN VERDERBAR, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošiljajo na naslov JOŽE AMBROŽIČ, Box 281, Canonsburg, Pa.

Pritožbe preprijetive vsebine, ki sta jih rešili prvi in druga instanca se pošiljajo na naslov: ANTON HRAST, Box 140, Canonsburg, Pa.

VSI DOPIRI, razprava, članki, naslanila itd. na "Prosveto" se pošiljajo na naslov: UREDNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglasi, se pošiljajo na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETE", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci z tajništvom S. N. P. J., uredništvom in upravnštvom "Prosvete" se rabite imeti uradnikov, marvel napišite naslov, ki je tu naveden, ako želite, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Nova moč, novo zdravje, nova čista kri, za tri cente.

Ako imate slabe živce, imate bolečine v ledenicah in v ledenicah, ako ste slabi, izbrpani, so morete spati, ako se vam sapira, nimate dobrega teka, ako trpite zaradi neprebave, ako imate bolečine v križu, ako vas pogoste boli glava, ako je vaša kri pokvarjena, nečista, nkar ne trosite denarja za zdravila, katerih ne poznate, temveč pošljite nam seznam za 3 cente v pisnu, naslov in mi vam homo z obratno pošto povsem zastoj in brez vsake obveznosti od vaše strani poslati naše popolno iz šlehb, zdravilnih trav sestavljeno prirodno zdravilo

Juvito

Naslov: JUVITO LABORATORY, South Hill Branch 6, Pittsburgh, Pa.

NAPREDEK

"Prosveta" piše za blagostanje ljudstva. Ako se strinjaj z njenimi idejami, podpiraj trgovce, ki oglašajo v Prosveti. — V zalogi imam vse za vsakdanje potrebščine po zmerni ceni.

ANTON ZORNIK, Herminie, Pa.

SPREJME SE sluškinja v bolnišnico. Zknaite se pri: Sewickley Valley Hospital, Sewickley, Pa.

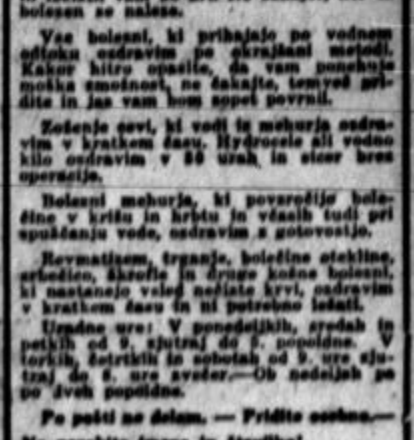
Bolgarski krvni čaj

JE ENAMENITO ZDRAVILO, katerega smeje vlivati vsi člani v družini od malega deteta do stare matere. Morali bi ga imeti v vsakem domu. Dobre zdravilo za prehlad. Dela izvrstno, vzdržuje čisto kri, zdravi vaše obisti čreva in slabi želodec. Pošljemo vsakemu po pošti en zavoj za \$1.25 in 5 zavojev pa za \$5.00. Naslov je: H. H. Von Schlick, President Marvel Products Co. No. 6, Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Hiša v najem na 1823 W. 22nd Street, blizu Lincoln St. Izvrstno 4-sobno stanovanje. Ključ je v prodajalni na 1821 W. 22nd St. Najemnina je \$18.00. — Henry P. Maun, 3115 W. Madison St., Chicago.

Dr. Koler slovenski zdravnik

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

Preiskava zastoj. Pridite k meni kot k prijatelju. Uradna ura od 9-ure zjutraj do 6. zvečer. V nedeljo samo od 10. ure do 2. popold.

Doktor B. F. Mullin "Specialist"

411 Fourth Ave., Pittsburgh, Pa.

Jaš sem najstarejši zdravnik-specialist za Slovence v Pittsburghu. Zdravim še več kot 25 let bolne možike in šenske. Ozdravil sem še vsi tisoče in tisoče oseb in morem tudi vas. V zdravljenju raznih boleznih imam najbojše lekucije. Rabim samo najboljša zdravila. Imam najboljši električni stroj za preiskavo: nje, potim katerega se vidi celo vaše telo kot na dlan. K meni prihajajo ljudje od blizu in daleč, da jih zdravim. Zdravim razne bolezni uspešno in naglo. Govorimo čisto slovensko. Moje cene so zmerna. Znanstvena preiskava zastoj. Pridite k meni kot k prijatelju. Uradna ura od 9-ure zjutraj do 6. zvečer. V nedeljo samo od 10. ure do 2. popold.

Z ognjem in mečem.

ZGODOVINSKI ROMAN.

Poljski spisal Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Nadaljevanje.)

“Ne!” odvrne hladnokrvno Verner. “Naša vojska služba nam veleva držati se pogodbe. Služba se konča meseca junija. Služimo za denar, pa nismo izdajice. Drugače bi nas nihče ne vzel v službo; vi sami bi nam ne zaupali; kdo bi nam mogel biti porok, da v prvem boju ne prestopimo zopet k hetmanom?”

“Kaj hočete torej?”
“Da nam dovolite oditi.”
“To se ne zgodi, nora sloveče. Ukažem vas posekati do poslednjega.”
“Pa koliko svojih izgubite?”
“Niti eden od vas ne uide!”
“Polovica vaših ne ostane.”

Oba sta govorila resnico, radi tega tudi Krečovski, dasiravno je nemška hladnokrvnik vzburla v njem kri in mu vzklopela jeza, ni hotel se pričeti boja.

“Premislite si, dokler solnce ne zaide, ker potem ukažem sprožiti!”

Urno se je peljal na svojem čolnu, da bi se še posvetoval s Hmelnickim.

Nastal je trenotek čakanja. Kozaki bajdaki so se tesneje stisnili nemške. Nemi so stali hladnokrvni, kakor samo stari in izurjeni vojaki pred smrtjo zamorejo stati. Na grozljive in zabavljane, ki so doletavale vsak hip iz kozakških bajdakov, odgovorjali so s prezirljivim molčanjem. Mišnje je bilo videti stare Nemece mirno in nekako prezirljivo sredi teh izbruhov jeze vjedljivih molojceev, ki so potresali grozno svoje sulice in “piščelet”, klepetali z zobmi in nestrpljivo pričakovali boja.

Medtem je solnce, ki se je že pomaknilo s poludneva na zahodno stran, skrivalo polagoma svoje zlato žarke nad trščjem, katero je čedalje bolj pokrivala tema.

Naposled je zatnilo popolnoma.

Ta čas se je odzvala tromba in takoj na to je zagromel iz daljave glas Krečovskega:

“Solnce je zašlo! Ali ste se že premislili!”

“Že!” odvrne Verner. In obrnil se k vojakom, mahne s sabljo.

“Sprožite!” zapove z mirnim, hladnokrvnim glasom.

Odzval se je strel. Pljuskot trupel, ki so padla v vodo, krik besnobe in ognjeni strel, odgovarjali so pokom nemških mušket. Topovi, ki so jih izvlekli na breg, odzvali so se, kakor basi ter začeli metati krogle na nemške bajdake. Dim zakrije trsičje in aredi krika, streljanja, sikanja tatarskih pišle, rahota piščelet in pušk, so enkratni strelji mušket naznanjali, da se Nemi še branijo.

O solnčnem zahodu je hitka še vrela, toda zdelo se je, da že pojema. Hmelnicki, v družbi Krečovskega, Tuhaj-beja in nekoliko tovarišev a-tamanov, je prihajal k bregu, da si ogleda bojišče. Razširjene njegove nosnice vohale so smodnikov dim, a ušesa radostno poslušala krik utapljaljočih se in ranjenih Nemecev. Vsi trije vojskovodje so zrlili na to prikazen, katero so smatrali za nekako napoved sreče.

Borba je poenjevala. Strel je umolknil, mestu njega pa so čedalje glasnejši krik Kozakov zmagoslavno odmevali do neba.

“Tuhaj-bej,” reče Hmelnicki, “to je dan prve zmage.”

“Vjetnikov ni,” zamrmra zamorec. “Takih zmag ne maram!”

“Doljš jih na Ukrajini. Ves Stambul in Galato napolniš s svojimi vjetniki.”

“Vzamem pa tebe, če drugih ne bo.”

To rekši, se Tuhaj-bej zlobno nasmehne — in dodla čez trenotek:

“E, kako rad bi vzel te Franke!”

Medtem je vojska popolnoma prenehala. Tuhaj-bej obrne konja proti taboru, za njim tudi tovariši.

“No, sedaj pa na žolte vode!” zakliče Hmelnicki.

XV.

Naměstnik, slišati boj, je koprneče čakal komeca, misleč si, da je Hmelnicki naletel na skupno vojsko hetmanov.

Na večer mu je pa stari Zahar stvar pojasnil. Novica, da je izdal vojsko Krečovski in da so bili pobiti Nemi, razburila je zelo dušo mladega viteza, ker to je napovedovalo še več izdajstev. Naměstniku je bilo dobro znano, da v hetmanskih vojskah služijo večinoma Kozaki.

Naměstnikove muke so naraščale in zmagoslavje v kozakškem taboru dodajalo je še k temu pelina. Vse je kazalo najslabše. O knezu ni bilo slišati. Hetmani so ravnavali očividno neumno, da so, mesto postavili vso moč pred Kudak, ali pa saj čakali sovranih in utrjenih taborih, razdelili svoje moči, tako so se prostovoljno udabili ter dali vojskam priložnost k izdajstvu. V zaporočkem taboru so govorili že poprej o gospodu Krečovskem in o vojski pod poveljstvom Stefana Potočkega. Naměstnik tej govorici ni hotel verjeti. Sodel je, da so to le močne prednje straže, katere se bodo še pravčasno umaknile. Medtem se je zgodilo drugače. Po izdajstvu Krečovskega je pomnil Hmelnicki svojo moč z več tisoč ljudmi in mladeno Potočkovo je pretila velika nevarnost. Dropanega moči in zabodelega v puščavi, mogel je Hmelnicki sedaj lahko obkoliti in popolnoma ugonobiti.

A hodočinah od ran, in v nočeh brez spanja, točilo se je Skretuski samo z misljo na kneza. Zvezla Hmelnicka mora vendar obledeti, kadar se dvigne knez v Ljubnem. Toda kdo more vedeti, če se je združil s hetmani? Kakor je bila tudi velika moč Hmelnicka, kakor mu je šlo s početka vse po sreči, ter bil z njim zaveznik Tu-

haj-bej, in v slučaju nezgode mu se sam “car” krimski objubil svojo pomoč, vendar se Skretuski ni mogel spriznati z misljo, da bi ta nemir mogel dolgo trajati, da ji en Kozak mogel preprečiti vso ljudovlado in zrobiti njeno grozno moč. “Na ukrajinskih pragovih se razbije ta val!” misli Skretuski. Kakš se se končale vse kozake vstaje? Izbruhale so kakor plamen, pa vgasnile po prvi dotiki s hetmani. Tako je bilo doslej. Kjer se je na eni strani gnezdo niževskih roparjev merilo z močjo, katere bregove je obklopilo dvojno morje, tam so se nasledki takega boja dali lahko predvideti. Burja ne more dolgo trajati, torej preide in vrenna se bodo zjasnila. Taka misel je krepila gospoda Skretuskega ter ga, rekel bi, držala na nogah; sicer ga je tlačilo breme tako težko, kakoršnega še nikdar ni dvigal v življenju. Nevhita, dasiravno mine, zamore opustošiti polja, razdreti hiše in povzročiti nepopolno škodo. Saj je le malo manjkalo, da vsled te burje sam ni izgubil življenja, ni prišel v kruto sužnost, ob času, ko mu je postala svoboda tako draga, kakor življenje. Koliko bodo morala od te nevihte trpeti še slabejša bitja, ki se ne znajo braniti? Kaj se zgodi s Heleno v Rozogih?!

Helena je že gotovo v Ljubnem. Naměstnik jo je videl večkrat v spanju obdano s prijaznimi obrazi, ljubljeno od kneza in kneginje Grizelde, občudovano od vitezev. — vzdihajočo le po svojem huzarju, ki se je na Sišu izgubil. Naposled napoči trenotek, da se ljubljenee vrne. Saj mu je Hmelnicki objubil prostost; — pa tudi kozaki val plava in plava k pragu ljudovlade, kjer se razbije; takrat bo konec vsem mukam, trpljenju in nemiro.

Val je istinito plaval. Hmelnicki, ne odlašajoč, peljal je tabor naprej, da bi se spoprijel s hetmanovim sinom. Njegova moč je bila grozna. Vstevki vojake Krečovskega in krdela Tuhaj-beja, je vodil okrog petindvajset tisoč izurjenih in boja-željnih vojakov. O močeh Potočkega še ni bilo moči dobiti pravih poročil. Beguni so trdili, da ima seboj dva tisoč težkih jezdecev z nekoliko topovi. Dasiravno so bile moči teh dveh vojsk tako razdišne, vendar je bila zmagča še dvomljiva; primerilo se je večkrat, da so strašni huzarji v enem samem napadu pomandrali desetkrat številnejšo vojsko. Tako je gospod Hodkevč, litevski hetman, s tremi tisoči huzarjev strl enkrat pod Kircholmom popolnoma osemnajst tisoč izbrane pehote in četo švedskih jezdecev; tako je pod Klušino en polk oklopnikov razkadel v besni jezi več tisoč angleških in škotskih najemnikov. Hmelnicki je vedel vse to; zato je šel po besedah ruskega letopisca, počasi in previdno: “z mnogimi očmi svojega uma, kakor zvit lovec na vse strani gledajoč in straže na miljo in še dalje naprej razpošiljačje”. Tako se je bližal Žolte vode. Zopet so vjeli dva begunca. Potrdila sta vest, da število kraljevih vojakov res ni večje. Povedala sta še, da je plemič že pretopil Žolte vode. Ko je Hmelnicki to slišal, vstavil se je na mestu in obdal vojsko z okoli.

Sree mu je veselja poskakovalo. Če ga Potočki napade, bode pobit. Kozaki v boju na ravnem polju ne vstrajajo; za okopom pa se izvrstno hitjejo; — ker je bila njih moč toliko večja od poljske, odbijejo brez dvoma napad. Pri mladem kastellanu je bil izkušen, vojak, starostij živček, gospod Stefan Čarniček, huzarski polkovnik. Ta je opazil nevarnost ter plemiča pregovoril, da se je vrnil nazaj čez Žolte vode.

Hmelnickemu ni kazalo družega, nego hiteti za njim. Drugače dne, prepeljavši se preko žoltovodskih močalin, stali ste vojska druga proti drugi.

Nobeden izmed poveljnikov ni hotel prvi napasti. Neprijateljska tabora sta se obdala z zakopi. Bilo je v soboto, dne petega maja. Ves dan je močno deževalo. Oblaki so se nakopili na nebu, da je bilo še opoldne tako temno, kakor po zimi. Na večer je bil naliv še večji. Hmelnicki si je veselja drgnil roki.

“Naj se le stepta dodobrega razmoči,” reče Krečovskemu, “pa ne bom imel strahu spoprijeti se tudi na ravnini s huzarji, ki bodo s težkim svojim orožjem obtičali v blatu.”

Dež je lil, kakor bi nebo samo hotelo priti Zaporočcem na pomoč.

Vojski sta leno in klaverno delali okope sredi vodnih nalivov. Ognja ni bilo moči prižgati. Nekoliko tisoč Tatarjev je šlo iz tabora pazit, da bi se ne umaknil poljski tabor, katerega je zakrivala gosta megla in nočna tmina. Na to je nastala nočna tina. Slišati je bilo le šum naliva in piš vetra. Gotovo ni spal nihče v obeh taborih.

Drugo jutro zadone trombe v poljskem taboru, dolgo in žalostno, kakor na poplah; nato so jeli tintum odmevati bobni. Napoči je dan turben, temen, vlažen; naliv je prenehaj, pa škropil je droben dež, kakor bi ga sejaj skozi sito.

Hmelnicki ukaže vstreliti iz topa.

Nato se je odzval prvi, drugi, tretji, deseti strel. Ko se je pričelo navadno “dopisovanje” iz tabora v tabor, rekel je gospod Skretuski svojemu kozakškemu angelju varuhu:

“Zahar, spremi me na okop, da bom videl, kaj se godi.”

Zahar je bil sam radoveden, zato se ni prožnji protivil. Šla sta na visok naročnik, od kjer se je videla kakor na dlani, nekoliko uglobljena stepna dolina žoltovodska močvirje in obe vojski. Komaj Skretuski vojski ugleda, prime se za glavo in reče:

“Za Boga živega, to je samo prednja straža!”

Res se je okop kozakške vojske raztegaj blizu na četrtilje daleč, poljski pa je, v primeri z njim, izgledal le kakor neznamenov rov. Razlika med njima je bila tako velika, da o zmagi Kozakov ni bilo niti dvomiti.

Naměstnikovo srce stisne bolelost. Torej se ni prišla ura, da zatro punt in vstaje. Žalostni nasledki naj še poveljačo Hmelnickijevo slavo! Tako se je vsaj zdela.

(Dalje prihodajk.)

Dopisi.

(Nadaljevanje z 2. str.)

mi osma skupina, ki bo demobilizirana. Mi namreč spadamo v “replacement unit”.

Pred mesecem dni se nisem nadejal, da bo morda za Božič došla in še bi mi kdo kaj takega zadrževal, bi se mi zdelo smešno. Bil smo že na potu v Francijo in če bi dospeli tja, bi pretekli meseci, predno bi nas poslali nazaj, kajti kakor pravijo, bodo pošiljali nazaj najprvo tiste oddelke, ki so prvi dospeli v Evropo.

O gibanju SRZ mi vsled vedne selitve in potovanja ni bilo mnogo znano, ker nisem prejel slovenskih časopisov. Ali bomo Slovenci, oziroma Jugoslavoanci doseglji to, za kar smo se borili? Jaz upam da.

V bodoče bom morda pisal že iz kroga mojih prijateljev in znancev v Clevelandu. Dolgi so bili, 14 mesecev v armadi, toda nič zato. Zavest imam, da sem storil svojo dolžnost, da sem po svojih močeh pomagal poraziti kajzerizem in avtokracijo centralnih sil ter pomagal raznim narodom v mejah teh držav do samostojnosti. Kajzer pa je šel na Holandsko prodajati železne križce, menda jih daje po šest za “groš”, pa še ne more napraviti dobrega “biznesa”. Seveda se mu še vedno cede sline po kajzerski slavi in rad bi se vrnil nazaj, toda ne bo nič. V Nemčiji so dinastije odigrale svojo vlogo. Marsikateri vladar in vladarček je zletel s prestola tekom te vojne in tega so si sami krivi.

Clevelandskim rojakom kliče: Na veselo svidenje.
Jos. F. Durn, Co. D. 1st Bn. Inf. Rep. Co., Camp Lee, Va.

Red Lodge, Mont. — Delavske razmere so povoljne zato o njih ne bom zgubil časa in prostora.

Dopisi, tičeši se epidemije postajajo že dolgočasni in so sami postali nekako epidemija. Tu je še vedno mnogo ljudi bolnih, ki čakajo na odhod te španske “copernice”. Šteer pa to ni zadeva o kateri mislim danes poročati, zato preidem k stvari.

Ko smo pobirali podpise na peticejo predsedniku Wilsonu, kakor nam je bilo priporočeno od eksekutive SRZ, smo opazili, da imajo tukajšnji Slovenci precej ljubezni do rojstne grude in ljudstva, ki živi na njih, katerega bodočnost pa sedaj ogrožajo italijanski aneksisti. Kaka kulturna in gospodarska bodočnost bi čakala Slovence, ki bi jih anektirala Italija, lahko vidimo na beneških Slovenceh, ki so tako zapušteni, da so vredni pomilovanja.

Slovensko delavstvo v Ameriki se v teh časih nahaja v precej dobrih gmočnih razmerah, zato pa podpirajmo dobro, hvalvedno akcije, ki jo vrši Slov. rep. združenje. Vem, da slovenski delavci v Red Lodge niso bogataši, kakor sploh delavci nikjer ne, zato tudi ne pričakujem od njih tišočakov v ta namen. Ampak nekaj bi vendar lahko nabrali. Ako se italijanskim propagandistom ne smilijo milijoni, ki jih trošijo za svojo propagando, čemu bi potem tudi mi ne čutili svoje dolžnosti do našega naroda, da mu pomagamo ubraniti se nevarnosti, ki mu preti. Vsakdo nas bi moral žrtvovati par dolarjev v namen voditi boj za osvoboditev Jugoslavocev. Tak boj pomaga tudi principom, ki so sveti pristašem demokracije vsega sveta. Vsakdo, ki se bori za pravo demokracijo, je vreden podpore zavednega delavstva. In S. R. Z. vodi tak boj. Umevno je, da z nič se da napraviti le nič. Ker vemo to, je tudi dobro, da vemo kako nabrati sredstva, s katerimi se bo dalo kaj napraviti. Zato pošiljamo v pomoč SRZ malo svoto, katero so darovali: Po \$5: F. Podbevšek, Wal. Sansheek, Kle. Lovišček. — Po \$4: Blaž Planinšek. — Po \$2: Tom Fahjan, Kaj. in Mary Erznobnik, Fr. Ang. Stern. — Joe in Barb. Cukljati, \$1.50. — Po \$1: Jernej Burkelea, John Koprivšek, Joe Breznikar, Matt Kovač, Martin Zibort, John Kosorok, John Breznikar, Aud. Mlekus, Joe Klovorra, Matt Cvelhar, Joe Yasherle, John Domevšek, John Kapitan, Mart. Sensheek, John Hrovat, John Krane, Ant. Breznikar, John Konšak, Ana Konšak. Po \$0.50: Pavel Ceferin, Joe Klopčič, Anton Mlekus, John Sepee, Matt Močnik, Luka Petrin, Preostanek

soe. kluba \$9.05. Skupna svota znaša \$57.55.

Nabralci podpisov in darov: Frank Podbevšek, Klemen Lovišček, Kajetan Erznobnik in John Kapitan.

Kenosha, Wis. — Ker se nihče ne oglasi z našega mesta, bi to morda vzbudilo mnenje, da je pri nas vse gibanje za S. R. Z. zaspalo. Tako mnenje bi ne odgovarjalo resnici, kajti mi delujemo po naši poti naprej. Ko je bila od eksekutive SRZ, izdana peticija, katero se bo poslalo predsedniku Wilsonu, smo se takoj lotili dela z nabiranjem podpisov od hiše do hiše.

Najvažnejši problem, ki je sedaj pred nami, je pridobivanje sredstev za Slovensko republikansko združenje. Dasiravno smo skoro sami delavci. Kljub temu vemo, da se brez sredstev ne more napraviti nobenega večjega dela. Kamor koli se ganete, že so stroški. Še v veliko večji meri nastanajo stroški pri organizacijah, ki vrše tako delo kot SRZ. Za propagando niso sredstva nikdar dovolj velika, kajti čim večja so, več dela in propagande se lahko izvrši med njimi. V interesu ameriških Slovencev, kakor tudi drugih Jugoslavocev je, da se balkanski problemi rešijo pravično. Ako se to zgodi, bo odpravljen en vzrok za nove vojne. Ako pa se uresniči želje Italije, potem se moramo spriznati z misljo, da se bodo Jugoslavoanci pripravljali na boj z Italijo toliko časa, da pride prilika za novo vojno. To vedo tudi mnogi državniki, zato Italija ne bo imela prav lahkega stališča. Toda mi se ne smemo zanašati preveč na druge. Sami moramo pokazati koliko je nas in kakšna je naša moč. Sami se moramo zavzeti za vprašanja, ki se tičejo nas direktno. Ker smo majhen narod, moramo razviti toliko večje energije in posegati toliko globlje v žep. Pozabiti moramo na nasprotstva, ki nas ločijo in na verske difference, pa se združiti vsaj za isto delo, ki je nam vsem skupno: ubraniti Italiji ali kakih državi vzeti jugoslavoanske dežele. Demokratski elementi tu in v domovini ne bodo spali, nego delali nato, da postane združena Jugoslavoška demokratična država v najširšem pomenu besede. To delo pa bo zanje toliko lažje, ako se najprvo ubranijo imperialistične nevarnosti zunanjih sil.

Med ameriški Slovenci je precej ljudi, ki gledajo vso to gibanje nekako pozorni, češ, kaj me briga, kako bodo uredili stvari v domovini. Jaz bom ostal tukaj in me zadeva tam ne brigajo. Taki argumenti so seveda brez vsake podlage, kajti če stvar ne briga posameznika, ki je tam rojen, kako morejo potemtakem brigati jugoslavoanski in drugi evropski problemi ameriško vlado, ki vendar ne eksistira v Evropi, nego tu v Ameriki? Taki ljudje, ki trdijo, da jih stvari, ki jih ne vidijo prav pred seboj, nič ne brigajo, s tem le dokazujejo, kako malo znanja imajo o mednarodnih odnosih narodov in o skupnih interesih človeštva. Taki ljudje bi se morali vsaj vprašati, zakaj so prišli v to deželo. Ali se jim je doma predbro godilo? In če se jim ni, ali ni njihova dolžnost pomagati ljudstvu, ki je ostalo doma, doseči take pogoje, da si bodo v stanu izboljšati življenjski in kulturni položaj in ne bo treba tisočem zapuščati dom, da si služijo kruh in pridobivajo znanje, katerega jim ni nudila domovina. Nismo prišli v Ameriko s polnimi žepi. Slišali smo, da so tu boljši življenjski pogoji, boljše razmere za delavno ljudstvo, pa smo zapustili kraje, kjer ni bilo domov drugega, kakor pomajkanje življenjskih sredstev, zatiranje, narodnostni boji in druge take stvari, ki so nosile nesrečo ljudstvu. Ker vemo vse to, je sedaj vendar še čas, da ravnvo v teh časih, ko se odločuje o bodoči usodi tega ljudstva, storimo kar je v naših močeh za odpravo vseh teh ljudstvu škodljivih stvari in jim pomagamo položiti temelje, na katerih bodo zgradili državo zadovoljnejšega in srečnejšega ljudstva. Če še niste aktivni v Slovenskem republikanskem združenju, vstopite v njegove vrste sedaj kot delavec in borec.

Anton Jurec, tajnik lokal. org. SRZ.

BELE KOKOŠI SO SE VRNILE V ALASKO.

Fairbanks, Alaska. — Zadnje spomlad so izginile bele divje ko-

koši iz Alaske, ki se drže v severnih in visokih gorskih krajih. Sedaj so se te kokoši vrnile v velikem številu v pokrajino Nenane, kar je domačinom povzročilo veliko veselje.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tuznim sreeem naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, da mi je moj ljubljeni sopro, oziroma oče petih še nedoraslih otrok v starosti 2 do 9 let za vedno zaspal, dne 12. novembra t. l. ob 11 uri. Najlepšo zahvalo izrekam vsem sosedom, ki ste mi pomagali v tem kritičnem momentu. Posebna hvala Jožefu Tličer in njegovi soprogi ter John Podražju in soprogi in vsem, kateri ste ga spremlili k zadnjem počitku na mirdvor še enkrat lepa hvala vsem. Tebi moj nepozabni sopro in oče najhude luhka svobodna ameriška zemlja. Počivaj mirno. Žalujoci ostali: Marija Skubec, soproga, Ana, hčerka; John, Tony in Louis, sinovi, Louis Zhačnik, svak.

Dne 1. dec. 1918. Hibbing, Minn.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

Tu naznanjam vsem sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da mi je umrla moja ljuba soproga in mati

FRANČISKA CADEZ, (rojena Ipaec)

dne 20. novembra 1918, v svoji starosti 22 let. Bila je bolna na influenci deset dni. Doma je iz Rovt na Notranskem, v Ameriki je bila 8 let in 9 mesecev. Tu zapušča mene žalujočega soproga in dva sinčka; John star 3 leta in Frank star dve leti. Iskreno se zahvaljujem vsem ki so mi kaj pomagali v ti žalostni uri. Pogreb se je vršil 23. novembra na katoliško pokopališče v Bridgeville, Pa. Pokojnica je bila članica društva “Zbudil se Slovan”, šte. 319 SNP., katero ji je podarilo krasen venci in jo spremlilo k zadnjem počitku. Hvala predsedniku društva Matjevu Kos, za njegov krasen nagrobni govor. Lepa hvala njenem stricu Matija Ipaecu za darovani venci in hvala tudi njenim starišem za vso pomoč in postrežbo v bolezni, ter za venci, ki so ga položili na krito svoji hčerki. Lepa hvala sestram in bratom za njih požrtvovalnost. Spavaj mirno draga ženka in mati! Lahka naj ti bode ameriška zemlja. Žalujoci ostali: John Cadež, sopro, John in Frank, sinčka; Frank in Frančiška Ipaec, stariši; Mary, Agnes in Dorothy, sestre; Frank in John, brata. Cuddy, Pa.

RADA BI IZVEDELA

za Petra Kralj doma iz Gorenje vasi pri Kanalu na Primorskem. Prošli teden sem prejela od njegove žene Anc Kralj pismo iz Italijanskega ujetništva, v katerem me prav lepo prosil, da naj v časopisih poiščem njegove soproga, ker ji ni že dolgo časa nič pisal in se vsled tega nahaja v velikih skrbeh za nje-ga kaj se je z njim zgodilo. Cenjene rojake prosim če kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani ali pa naj se mi sam prijavlji na moj naslov: Jaz sem po domače poznana Gabrijele Cotičeva iz Kanala pri Gorici Primorje. Moj naslov je: Mrs Gabrielle Schmidt 656 Garland Ave., Detroit, Mich.

Krojača

na Ely in okolici se priporočava za krojaško delo nove obleke, zimske suknje, žistenje, krpanje, likanje, barvanje, moške, ženske in otročje obleke. Smo v sredi z najboljšim Dry Cleaning in Dye House družbo. Naša delavnica je v bližnem poštnem uradu.

JOHN TERAN Company, ELY, MINN.